

حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند
 وقتی که در این موقع بگذرد برای
 نظامنامه انجمن‌های ایالتی تا آنجا که خوانده شده
 بود در وقت رای منتشر (۶۳) رای داده شده مجلس
 ختم گردید.

**خلاصه وقایع و مذاکرات روزیک
 شنبه سیخ صفر المظفر ۱۳۲۵
 دارالشورای ملی**

خلاصه مذاکرات روز شنبه ۲۹ را آقای سید محمد قی قرائت نمودند قرار شد فصل دوم نظامنامه انجمنهای ایالتی مطرح مذاکره شود پیش از شروع بقرائت نظامنامه حاج محمد اسمعیل آقا چنین عنوان نمودند که اتمام این نظامنامه انجمنهای ایالتی از اتمام امور مقدم و اتمام تر است و بواسطه نرسیدن همین نظامنامه تمام و لایات منشوش شده حتی از آخو ایجان هم نوشته اند که بواسطه نرسیدن نظامنامه تکلیف ما معلوم نیست و سلب امنیت شده پس باید اتمام این نظامنامه را مقدم داشت خصوصاً برای رشت که جمعی در آنجا در پیایان ویلان و سرگردان مانده حال تشکیات آنها صحیح است یا سقیم باید اصلاح شود و اصلاح آنها فرستادن این نظامنامه است باینکنفر مامور و عقیده من این است اگر تمام شدن نظامنامه طول دارد یک نفر مامور امروز و فردا برود رشت مردم را آسوده نماید (گفته شد نظامنامه امروز تمام میشود و بنا است امروز یک تلگرافی هم از طرف مجلس باهالی رشت بشود و یکی از وکلا اظهار نمود تاجلو گیری از بعضی مکتوبات و تلگرافات غتته انگیز که از تهران مینمایند نشود رفع افتشاش رشت نهنهد شد .

حاج محمد اسمعیل - ما باید اصل اساس را درست نمایم که کسی نتواند فساد نماید البته عقاید مختلف است موضوع را باید اصلاح کرد ما ها نباید مباحثه لفظی بکنیم و مباحثه فرض آمیز هم نباید بکنیم باید در فکر ملت باشیم یک نفر یا چند نفر یک رای فرض آمیز بنظرش میرسد نباید آنرا موضوع قرار بدهیم فعلاً جمعی در رشت مظلم هستند نباید اصلاح نمایم و راه اصلاح همین است که باید این نظامنامه باینکنفر مامور فرستاده شده رفع اختلاف شود.

در این موقع شروع بقرائت فصل دوم نظامنامه انجمنهای ایالتی شده تا آخر خوانده شد و درمواد آن نهایت مدافعه و مباحثه بعمل آمده بالتمام تنقیح و تصویب گردید . چون در بین خواندن نظامنامه صدای داد و فریادی از پائین صارت بلند شد متعین کردند معلوم شد جماعت ضایعاً هستند که باچوبدار ما نزاع نموده‌اند و نیز هر بیضه از طرف تماشاچیان بمجلس دادند در خصوص اینکه نباید امین‌السلطان وارد این مملکت بشود .

آقا میرزا سید محمد مجتهد پس از ختم قرائت نظامنامه چنین عنوان کردند که اولاً باید مجلس از همه کار مقدم ترفکری نماید که ما این دولت هیئت‌اتحاد واقعی بعمل آید تا این اختلافات

و المشاشات و اجتنابها که میشود بواسطه این است که دولت با مجلس وصلت همراه نیست و همچنین ملت با دولت اتحاد ندارد باید اسبابی فراهم آورد بجهت اتحاد مابین دولت و ملت. و ثانیاً در این مرضیه نوشته شده امین‌السلطان نباید امین‌السلطان نوگرد دولت است و دولت او را خواسته است و اعلیحضرت پادشاه اختیار دارد نوکر خود را بخواهد بعداً گرفتاری از او ظاهر شد البته حق مجلس و ملت است که شکایت ننوده و رفتم را نمایند .

بعضی از وکلاء چنین جواب دادند که در خصوص اسباب فراهم آوردن برای اتحاد مابین دولت و ملت امروز در دربار دولتی بجهت همین مسئله وزیر مجلس ننوده مشغول مذاکره هستند امید است انشاءالله اسبابی فراهم آید که رفع اختلاف شود و در باب امین‌السلطان هم همانطور که جناب آقا فرمودند صحیح است بعضی دیگر از وکلا اظهار داشت شما که امروز این طور تصدیق کردید دیروز برخلاف این تصدیق میکردید جهت چیست جواب داده شد البته هر روز در مجلس یک مذاکره میشود و یک رایی نظر میآید در او تعمق و تفکر نمود و فوراً نباید او را سند فراداد و آننگهی تماشاچی حق ندارد که تحکم نماید حکماً مجلس فلان کار را نمایند اختیار با خود مجلس است و یکی دیگر از وکلا چنین تقریر نمود که افتخارها با نیست السید الله دولت مامور شده و یکی از اسامی مشروطه این است که هر کسی آزاد بوده بیاید سرخانه خودش اگر بنا باشد از آمدن امین‌السلطان این مجلس بهم بخورد وای بحال این مجلس . در این موقع آقا میرزا سید محمد مجتهد خواست برود یکی از وکلا اظهار داشتند که جناب آقا نرونه نباید در خصوص نان گفتگو شود که اگر وضع نان باینطور باشد فردا شهر بهم خواهد خورد.

لذا جناب آقا دوباره نشسته و از رؤسای کمیاتی استفسار شد جهت اینکه این دوسه روز نان کمباب شده چیست ؟

جواب دادند قرار بود پانزده هزار خروار دولت از انبار کسب بدهد و ده هزار خروار هم بکسب بدهد حال مقداری از آن نرسیده و این مقدار هم اندازه خوردن این دو ماه است و در این خصوص بوزارت داخله هم حضوراً و هم کتباً اظهار داشتیم و ما را هم خواستند و مجلس کردند نتیجه ندارد یکی از وکلا جواب داد که ما چند مطلب مهم داریم که باید از دولت بخواهیم و این خواستن کسر کنیم هم از آن مطالب مهم است و وظیفه مجلس است که این کسر کنیم را خواسته و بگسیانی برساند ولی کمیاتی حق ندارد باین وضع شهر کسب بخازخانه نهد که بدتر باعث افتشاش شود رؤسای کمیاتی اظهار نمودند و قتیکه کمیاتی عمل فانرا بتصویب مجلس قبول نمود در مدت هفت ماه حساب کند میکه در این مدت لازم بود ننوده قرار شد بیست و پنج هزار خروار آنرا دولت از انبار واز ملاکین گرفته بدهد در مدت دو ماه و باقی را خود کمیاتی تهیه نماید کمیاتی هم تاحال تهیه کرده داده و مقداری از کسب میکه باید دولت و ملاکین بدهند باقی است و این مقدار هم اندازه خوردن این دو ماه است حال تکلیف چیست جواب داده شد البته باید کسر کنیم

از دولت مطالبه شود کمیاتی حق ندارد که بخازخانه کسب نهد باین افتشاش شهر یکی از رؤسای کمیاتی جواب داد که امروز سید خروار کسب بخازخانه داده شده حال بخازان قلب میکنند ربطی بکمیاتی ندارد و کلا مجلس جواب دادند در صورتیکه کمیاتی سید خروار کسب داده چرا باید مواخذه از بخاز ها نکنند رؤسای کمیاتی مکتوبی ارائه داشتند از امیر پنجه قزاقخانه که از طرف کمیاتی مامور بخاز خانه‌ها است قرائت شده شعر بود باینکه دستور العمل داده بودید امشب بخازخانه کسب داده شده و مراقبت نمایم که امشب را نان بخت نمایم بطوریکه دستور العمل داده‌اید رفتار ننوده کمال مراقبت را بعمل خواهم آورد که برای فردا نان فراوان باشد و جمعی از وکلا از این اقدام کمیاتی اظهار امتنان ننمودند و باخبر پس از مذاکره قرار شد شرحی از مجلس بوزارت داخله ننوشته شود که اگر تا ده روز دیگر کسر کند میکه قرار است دولت بدهد و همچنین از مالکین گرفته بدهد بکمیاتی نرساند عمل نان منشوش و رفع تکلیف از کمیاتی خواهد شد و در آن موقع ورفه رای برای تصویب فصل دوم نظام نامه انجمنهای ایالتی که امروز مراتب و مواد آن تنقیح و تصویب شده بود منتشر گردید (۶۸) رای داده شد و مجلس ختم گردید .

قانون انجمنهای ایالتی و ولایتی

فصل اول در تشکیل انجمنهای ایالتی

- ۱- ایالت قسمتی از مملکت است که دارای حکومت مرکزی و ولایات حاکم نشین بجزه است.
 - ۲- در مرکز هر ایالتی انجمن موسوم بانجمن ایالتی بتفصیل ذیل تشکیل میشود.
 - ۳- اعضای انجمن ایالتی مرکب بشود از منتخبین کرسی ایالت و توابع آن و بموقعیکه از انجمن‌های ولایتی فرستاده میشوند.
 - ۴- عده منتخبین کرسیهای ایالت ۱۲ نفر خواهد بود و عده بمعیشتی که از ولایات جزه بکرسی ایالت فرستاده میشوند موافق عده ولایات حاکم نشین جزه خواهد بود باین معنیکه هر یک از انجمن های ولایتی فقط بکنفر از میان خودشان با اکثریت آراء با اطلاع حکومت انتخاب ننوده با اعتبار نامه بامضای انجمن ولایتی بانجمن ایالتی میفرستند .
 - ۵- ایالتی که در قلمرو ایالتی سکونت دارند میتوانند بکنفر منتخب بانجمن ایالتی بفرستند .
- شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب سولدگان در شهرها**
- ۶- انتخاب کنندگان اعضای انجمنهای ایالتی در شهرها باید دارای شرایط ذیل باشند اولاً تابعیت ایرانیه ثانیاً اکیال بیست و یکسال افلا تالفا داشتن ملک یا خانه در آن ایالت یا دادن مالیات مستقیم .
 - ۷- اشخاص ذیل حق انتخاب ندارند اولاً اشخاصی که بواسطه جنحه یا جنایاتی مجازات نمانونی دیده‌اند ثانیاً اشخاصیکه معسرف بفساد عقیده و به ارتکاب قتل یا سرقت باشند ثالثاً اشخاص ورشکسته بتقصیر رابعاً طایفه نسوان خامساً اشخاص خارج از رشت .
 - ۸- اشخاص ذیل از شرکت در انتخابات بشرط ممنوع اند اولاً حکام و معاونین آنها در محل حکومت ثانیاً عمال نظمیة شهری که در آن انتخاب بعمل میآید ثالثاً مأمورین نظامی بری و بحری داخل در نظام .

مختلف مصلحت از قبیل راه سازی و تأسیس مدارس و پل سازی و غیره وجهی لازم شود آن وجه را به نسبت تقسیم مالیات همان محل سرشکن اهالی نماید موافق حدیقه دوفانون ماله مقرر است.

۹۲- انجمن ایالتی میتواند در موقع احتیاج برای احدات پایه تأسیسات عام المنفعه از قبیل راه ویل و مدرسه و غیرها بمنفی استقراض کند مشروط بر اینکه مصلحت ادا آن استقراض از عایدات معمولی یا ثروت المعاده همان ایالت باشد و این استقراض بدون تصویب مجلس شورای ملی و امضاء ملوکانه صورت پذیر نخواهد شد.

۹۴- در صورتیکه انجمن اخله مالیاتی فوق المعاده هلاک بر حدود مقرر لازم دانند باید موافق قانون اساسی بتصویب مجلس شورای ملی برسد.

۹۵- مالیات فوق المعاده فقط بمنحلی تعلق نمیگیرد که فائده تأسیسات مذکوره در مواد فوق راجع بدان است و چنانچه فائده تأسیسات راجع بتمام ایالت باشد مالیات هم سرشکن تمام ایالت میشود چرا که فائده آن به بلد یا بلوکی خاصه تعلق گیرد مالیات مزبور هم فقط از همان بلد یا بلوک گرفته خواهد شد.

تنبیه - وجهی که بموجب مواد فوق بر سبیل فوق المعاده سرشکن اهالی میشود باید به نسبت مالیاتی باشد که پس از میزبی جدید مقرر خواهد شد.

۹۶- قرارداد های انجمن در امور ذیل با کثرت آراء واجب الاجراء است مگر آنکه حاکم در مدت ۲۰ روز پس از صدور حکم اخطار کند که قرارداد انجمن مخالف قانون یا خارج از وظیفه انجمن است و نسخ آنرا بخواهد اگر انجمن متقاعد نشد حاکم باید نامح آن قرارداد را در ظرف دو ماه بتصویب مجلسین و صحت هما یونی صادر نماید والا قرارداد انجمن باید بوقع اجرا گذارده شود.

۹۷- قرارداد های مذکور در ماده فوق از قرارداد ذیل است: اول - در خصوص خرید و فروش و معاوضه اموال منقوله و غیر منقوله ایالتی با استثنای این سه حکومتی و محکمه ها و مدارس و محبس ها و عمارات نظمی و اشیاء منقوله متعلق بآنها.

دوم - در ترتیب اداره و نگاهداری اموال منقوله و غیر منقوله.

سوم - در اجاره و استجاره مستغلات و املاک برای صرفه یا رفح حاجت ایالت.

چهارم - در خارج کردن عمارات یا ملکی از تصرف اداره و به تصرف اداره دیگر دادن با استثنای این سه حکومتی و محکمه ها و مدارس و محبس ها و عمارات نظمی که باید بتصویب ادارات مرکزی باشد پنجم - در رد و قبول عطا یا نسبت به ایالت مشروط بر آنکه اعتراض بر آنها نشده باشد.

ششم - در بیه کردن امارات و اینه ایالتی.

هفتم - در اداره شوارع ایالتی و رسیدگی به نقش ها و باز دید کارهایی که برای ساختن و تعمیر راه های ایالتی لازم است و در تعیین اداراتی که ساختن و مرمت این راه ها بآنها باید واگذار شود و در باب طرق شوسه و غیره که در تحت امتیاز خارجه یادخده است وظیفه انجمن فقط نظارت است بر اینکه بشروط مقرر امتیاز نامه عمل شده باشد و در صورتیکه انجمن تهللی از مواد امتیاز نامه معلوم دارد باید ملاحظاتی خود را بدون مداخله بوزارت فوائد عامه اطلاع دهد.

هشتم - در ادا موشوارع عمومی که منافع آنها

به چندین ولایت میرسد چه همین بلوکات که بنام شرکت در ایجاد و نگاهداری آن راهها بشانند و تعیین وجه سالانه پس از تحصیل آراء انجمن مالیاتیکه در این امر شرکت دارند و تقسیم وجهی که دولت یا ایالت از برای کلیه این قبیل راهها میدهد و تعیین اداراتی که ساختن این شوارع بآنها واگذار میشود و تبدیل بیکاریها بوجه نقدی.

نهم - در ایجاد و سایل عبور و حمل و نقل از قبیل کشتی های کوچک و کرجی جهت عبور از رودخانهها و غیرها و تعیین حق العبور.

دهم - در رسیدگی بقتض و بازید کلیه کارهاییکه مغرخرج آنها از وجوه ایالت داده میشود و تعیین اداره که اجرای این کارها بعهده آن معلول خواهد شد.

یازدهم - در رسیدگی بظواهرات اهالی بلوکات و فراره و نصبات و شرک ها و اشخاص مختلفه برای کمک نقدی در انجام کارهایی که منافع ایالتی دارد دوازدهم - در تعیین سهم نقدی ایالت در مغرخرجی که منافع آنها هم به ایالت هم ببلوکات میرسد سیزدهم - در حفظ حقوق ملائق و املاک ایالتی در محکمه ها.

چهاردهم - در رسیدگی بمحاسبات مرضخانه های ایالتی و همچنین قرارداد با مرضخانه های متفرقه در خصوص پذیرفتن مرضای قرا.

پانزدهم - در اداره دارالایام.

شانزدهم - در تعیین سهم بلوکات جهت مغرخرج مرضخانه ها و دارالایام و تشخیص مأخذ این تقسیم.

هفدهم - در تأسیس و اداره کردن دارالرحمة ایالتی.

هیجدهم - در تأسیس و اداره صندوق وظیفه برای مأمورینی که حقوق آنها از وجوه ایالتی برداشته میشود و بواسطه پیری و ناتوانی و قدمت خدمت معاف از خدمت شده اند و همچنین برای ورته اشخاصی که در سر خدمت وفات کرده اند.

نوزدهم - در معاونت نقدی برای تکمیل تحصیل شاگردان قابل بی بضاعت بموجب رایسورت مفتشین انجمن های علمی و ادارات مدارس و سلب این امتیاز در صورت عدم استحقاق یا ظهور تقصیر.

بیستم - در تأسیس مجلس امتحان برای انتخاب شاگردانی که بآنها جهت تکمیل تحصیل معاونت می شود.

بیست و یکم - در رسیدگی باختلافاتی که مابین دو یا چند بلوک در خصوص تقسیم مغرخرج مشترک حاصل شود.

بیست و دوم - در رسیدگی بقراردادهای انجمن های بلدی در خصوص برقرار نمودن یا توقیف یا تغییر دادن مکانها و میدانهایی که جهت بار انداز و فروش اتمه دائما یا موقتا برقرار میشود.

بیست و سوم - در قریه راز بلوکی خارج کردن و جزه بلوک دیگر محسوب داشتن با موافقت انجمن های ولایتی.

بیست و چهارم - در رسیدگی بصورت اساسی اشخاصی که در بلوک حق انتخاب کردن دارند.

۹۸ - چون انجمن های ایالتی بصیرت در امور و حوائج ایالات دارند لازم است اولیای دولت قبل از اقدام بتبصیرات در ایالات برای انجمن های مزبوره را بخواهند معلوم بصورت بی پیروی رأی آنها نیستند.

۹۹ - اولیای دولت باید در مسائل ذیل رأی انجمن را بخواهند.

اول - در صورتیکه بخواهند حدود ایالت را بلوک و با مقر حکومت را بشیر بدهند دوم در صورتیکه بخواهند بعضی از مراتع را تبدیل بچنگل نمایند.

۱۰۰ - صلاح اندیشی در وجهی که از خزانه دولتی برای مغرخرج عمومی ایالت بعنوان کمک داده میشود بعهده انجمن ایالتی است و بسایه از قرارداد انجمن بر اندازه تجاوز نشود.

۱۰۱ - در خصوص اعانه هاییکه از ادارات دولتی برای مغرخرج مساجد و تأسیسات خیریه یا معاونت در ایجاد یا مرمت مدارس و دارالرحمة و همچنین کمک بانجمن های زراعتی و فلاحتی میشود انجمن میتواند صلاح اندیشی خود را با رعایت ترتیب اهمیت با ادارات دولتی اظهار نماید.

۱۰۲ - انجمن ایالتی میتواند بتوسط رئیس انجمن ایرادات خود را در اموریکه راجع بمنافع ایالت است و همچنین اعتراضاتی که در خصوص ترتیب و حوائج ادارات متعلقه بایالت دارد بوزارتها اظهار کند.

۱۰۳ - در کلیه امور محاسبی و اداره انجمن ایالتی میتواند رأی خود را اظهار کند لیکن در امور سیاسی حق مذاکره ندارد - تنبیه - امور سیاسی عبارت از مسائلی است که راجع باصول اداره و قوانین اساسی مملکت و پلیتیک دولت باشد.

۱۰۴ - ایرادات انجمن در خصوص منافع ایالتی یکی از ملاحظات سه گانه ذیل راجع تواند شد اول آنکه در اجرای امور منافع مخصوصه آن ایالت منظور نشده باشد دوم آنکه از منافع مخصوصه آن ایالت صرف نظر کرده باشد سوم آنکه بملاحظه منافع دیگر چشم از منافع آن ایالت پوشیده باشد.

فصل سوم

بودجه و محاسبات ایالت و ولایت

۱۰۵ - مرایات با ولایت صاحب بودجه خواهد بود که جمع و خرج معمولی و فوق المعاده آن از قرار تفصیل ذیل است.

۱۰۶ - جمع های معمولی بودجه ایالت یا ولایت از این قرار است.

اول وجهی که بعد از میزبی و تعدیل مالیات بر طبق قانون ماله بر حسب حکم دولت و تصویب مجلس شورای ملی از مالیات مرایات برای مغرخرج معلی آنها را گذار میشود دوم منافع اموال ایالتی و با ولایتی سوم منافع حاصله از حق العبور طرق و مهابریکه بتوسط ایالت و ولایت ساخته شده و حق اند آنها دارند چهارم سهمی که بلوکات از باب نگاهداری طرق و شوارع با ایالت یا ولایت میدهند جمع های فوق المعاده ایالات و ولایات از قرار ذیل است اول مالیات فوق المعاده که بر حسب اقتضای ضرورت و تصکم قانون موقتا ملازم بر معمول دریاات میشود دوم وجه استقراض که در موقع لزوم بر حسب قانون استقراض آن تصویب میشود سوم عطیات و بخششهاییکه با ایالات و ولایات میشود چهارم قیمت اموال ایالتی که بفروش رسیده باشد پنجم سایر فوائد متفرقه که بر حسب اتفاق ممکن است پیشاود.

۱۰۷ - مغرخرج معمولی بودجه ایالت یا ولایت از قرار ذیل است.

اول اجاره یا مرمت دارالرحمة و همچنین اثاثه

۱۰۸- مفاد قانون ماده بودجه ایالت یاریک از ایالات یاولایت مطولج است که بطور موقتی و اتفاق ضرورت پیدا میکند .

۱۰۹- وجوهیکه دریک دوره معامله مالیاتی که عبارت از یکسال شمسی است بصرفیه مقررده در بودجه نرسیده باشد دربودجه سال بعدبشمار همان مصرف بهخرج منظور میشود و هرگاه دریک دوره دخلی بودجه ازمخارج مقررده بیشتر باشد باقی بودجه آن سال دربودجه سال بعد ابروابجمی میشودانجمن مصارف آنرا مبین می نماید .

۱۱۰- مأمور مالیات هر یک از ایالات یاولایات باید مواظبت نماید که وجوه عایدی ایالت وصول شود و مشورتی با این امر نبوده و منقول است حکم ایصال این وجوه باید از طرف حاکم بمأمور مالیات ابلاغ شود .

۱۱۱- مأمور مالیات باید موافق میزان بودجه و برطبق حواله حاکم وجوه مخارج را بپردازد .

۱۱۲- انجمن ایالتی یاولایتی بودجه صلیانه را که حاکم ترتیب داده است رسیدگی نموده به اکثریت آراء اصلاح می نماید و این بودجه پس از آنکه در انجمن تصویب شد باید به تصویب وزارت نسالیه برسد .

۱۱۳- حاکم باید در ماه اول هر سال جزء کلیه مخارج سال گذشته را بانجمن ارائه دهد .

۱۱۴- بودجه ایالت باید طبع و مجاناً منتشر شود .

فصل چهارم

در تشکیل انجمن های ولایتی

۱۱۵- ولایت قسمتی از مملکت است که دارای یک شهر حاکم نشین و توابع باشد اهم از اینکه حکومت تابع یا بیست یا تابع مرکز ایالتی باشد .

۱۱۶- در شهر حاکم نشین هر ولایتی انجمن موسوم بانجمن ولایتی متفرد میشود .

۱۱۷- اعضاء انجمن های ولایتی مرکب خواهند بود از منتخبین شهر حاکم نشین و میوبینی که از بلوکات و توابع آن ولایت بانتخاب اهالی آنها فرستاده میشوند .

۱۱۸- عده منتخبین شهر حاکم نشین که مجلس انعقاد انجمن ولایتی است آنرا خواهد بود .

۱۱۹- عده میوبینی که از بلوکات و توابع آن ولایت بانجمن ولایتی فرستاده میشوند مطابق عده بلوکات و توابع آن ولایت خواهد بود .

۱۲۰- هر یک از بلوکات و توابع ولایتی فقط یک نفر منتخب بانجمن ولایتی خواهد فرستاد که در بلاد موافق قواعد انتخابات شهرها و در بلوک موافق ترتیب انتخاب بلوک مبین میشود .

۱۲۱- هر یک از ایالات عده سه در قلمرو ولایتی هستند می توانند یک نفر منتخب بانجمن ولایتی بفرستند .

۱۲۲- وظائف و ترتیبات انجمن های ولایتی در قلمرو هر ولایت که عبارت از شهر و توابع و بلوکات است مطابق خواهد بود وظایف و حقوقی

که برای انجمن های ایالتی مقرر شده ولی انجمن های ولایاتی که جزء ایالتی هستند در مطالب لازم بانجمن ایالتی که در گرسی آن ایالت تشکیل میشود رجوع خواهند نمود و ولایاتی که مستقل هستند در تحت ایالت دیگر نیستند مستقیماً با ادارات مرکزی دولت که در وزارتخانه است طرفه میشوند .

تیسره - انجمن ایالتی در مرکز ایالت و انجمن ولایتی در شهر حاکم نشین ولایت برقرار خواهد بود لایحه

مجلس مهر مبارک

جناب اشرف آتابک اعظم این نظامنامه انجمن ولایتی ملاحظه شد صحیح است معمول و مجری بدارید شهر ربیع الثانی ۱۳۲۰

خلاصه مذاکرات روز سه شنبه

دوم ربیع الاولی ۱۳۲۰

دوازدهم شورای ملی

خلاصه مذاکرات روز یکشنبه سنج صفرا آقا سید محمد تقی قرائت نمودند قرارداد نظامنامه بلدییه قرائت و مطرح شود

چون آقا میرزا نظام الدین و آقامیرزا سید حسن و کلانی کاشان امروز ورود بمجلس نموده بودند لذا آقایان سید محمد تقی ایشان را معرفی نموده و تمام و کلیه تیریک گفته بصوت مجلس پذیرفته شدند - قبل از شروع بقرائت نظامنامه بلدییه رقمه که از طرف وزارت داخله در جولیب رقمه مجلس مقدس از بابت کسبمی که باید دولت یکمیلیی بدهد نوشته شده بود قرائت شد که خلاصه آن قریب باین مضمون بود

در باب جعل کسبم که اهمیت آن معلوم است از طرف وزارت داخله ارجاع نشده و این مسئله کسبم دورشته است یکی متعلق بولایات است و آنرا باید بخرد مجلس محترم مستقیماً از وزارت مالیه بخواهد و لابد وزارت مالیه هم پول خواهد خواست و یکی هم متعلق بملکین شهر است بندگان اعلی حضرت مأموریت وصول آنرا بعهده جناب حاجب الدوله مقرر فرموده اند و همین حالا رقمه در این باب بجزئی آیه نوشته جواب خواستم هر جوابی که آید اطلاع خواهد داد و نیز متنی است که گنجینه صوری آن کسبمی که بمأموریت معرفی الیه وصول شده و عقد بفرستد که معلوم شود چه قدر وصول شده و عقد باقی است و یکی از رؤسای کمیانی اظهار داشت که صورت این کسبم نزد خود جناب حاجب الدوله هست و از آن روز که مجلس شد بوجه جهت دوست خرور داده اند رئیس چنین اظهار داشتند که در این رقمه وزارت داخله یک نکته هست و آن این است که نوشته اند در باب کسبمی ولایت که باید دولت بدهد خود مجلس مستقیماً بوزارت مالیه اشطار نماید و حال آنکه تمام امورات شهری متعلق بوزارت داخله است و اگر امری در این بابها راجع بوزارتخانه های دیگر باشد باید خود وزارت داخله سؤال و جواب نماید از مجلس ندانم ضرورت اظهار کردند همین طرز است و مذاکرات زیاد بمیان آمد بعضی اظهار کردند که در وزارت داخله آویز کوده اند بهر کاریکه دست میزنی میگویند بول نرسیده و حال آنکه بانک حاضر است بول بدهد و یکی از رؤسای کمیانی چنین تقریر نمود چند روز قبل قرار شد اقبال الدوله هزار و هشتاد و شش گرام از بابت خالصجات بدهد و اظهار داشت از بابت فاضل صه

عاضیه که دارم هشت هزار تومان بدهید تا این کسبم را حمل نمایم بانک قبول کرد که بدهد و حواله دولت را بخواهد و هنوز داده نشده .

چون نامرورسای کمیانی در اول گفتگو حاضر نبودند و در این موقع همگی حاضر شدند رقمه وزارت داخله مجدداً قرائت شد و ایشان نیز همین جواب را دادند بالاخره پس از مذاکره زیاد قرارداد کرد که وزراء مسئول بمجلس خواهند آمد در این خصوص حضوراً سؤال و جواب شود .

سپس رقمه دیگر که از طرف وزارت داخله در جواب رقمه مجلس از بابت نظام شهر نوشته شده بود - قرائت گردید خلاصه آن قریب باین مضمون بود - از بابت نظام شهر و جلوگیری از انجمن همت آباد نوشته بودید - همین قدر زحمت میدهم وزارت داخله تا حال در اقدامات مقهوره کوتاهی نکرده اگر راپورت چیزی راپورت صحیح بدهند معلوم خواهد شد که خیلی بالنسبه سابق تفاوت کرده و حالام رئیس نظمی را خواست در بریدن انجمنها دستورالعمل لازمه دادم و چون سرباز های قرائل آنها بواسطه طول کشیدن مدت ساختن آنها درست مراقبت در حفظ و حراست نداشتند قرار گذاشتم عوض نمایند .

در این باب مذاکرات زیاد شد بعضی اظهار کردند رقمه که از طرف مجلس بوزارت داخله نوشته شده فقط در باب جلوگیری از اقدامات انجمن همت آباد بوده که آن روز رئیس نظمی راپورت داده بود انجمن مزبور بعضی اقدامات مینماید که موجب هرج و مرج شهر شده حال باین دست آویز کلیه انجمنها را تعطیل نمودن صحیح نیست و یکی از وکلای چنین اظهار کرد انجمنها کلیه بوجوب قانون اساسی آزاد است مادامیکه مصل مصلحت ملکی نیست و البته انجمنی که مصل باشد مجلس او را تصویب نمیکند اهالی شراز مقیم طهران انجمنی تشکیل داده اند که فقط در فواید عامه و ترقی مملکت گفتگو مینمایند پرورز رئیس نظمی رفته بودند آنجا رقمه با حکمی ارائه داشته بودند که باید بحسب امر اعلی حضرت و تصویب مجلس محترم این انجمن برچیده شود اگر تعطیل ننمائید لا - بگوه جیره برچیده خواهد شد جمعی گفتند مجلس کی چنین چیزی نوشته است که تمام انجمنها بر چیده شود مذاکرات زیاد بمیان آمد گفتند سواد رقمه که از طرف مجلس محترم بوزارت داخله در این باب نوشته شده بیآورند در مجلس قرائت شود و معلوم گردد که از طرف مجلس چنین چیزی نوشته نشده سواد آن رقمه را آورده قرائت شد قریب باین مضمون بود .

در طبق مذاکرات حضوری روز (۱۸) صفر در خصوص بی نظمی شهر و انجمن همت آباد و بعضی اقدامات آن انجمن مجلس محترم نظم شهر و منع انجمن مزبور را از جناب عالی تمنا نمود و در ضمن هم شرحی بوزارت داخله نوشته شد و تا حال از طرف وزارت داخله در این باب اقدامی نشده و انجمن مزبور در سکارهای خود جری تر شده این مسئله موجب حیرت گردیده که با وجود آن اظهارات چگونه اقدامات بعمل نیامده این است مجدداً زحمت میبهد که نوهی اقدام فرمائید اسباب رفاه عموم فراهم آید) همه گفتند این رقمه مجلس فقط بصریح در نظم شهر و منع از اقدامات انجمن